

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2015. gada 29. oktobrī Nr. *157224*

Latvijas Republikas Saeimas
Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijai
Juridiskai komisijai
Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijai

Saistībā ar Likumu par valsts budžetu 2016. gadam

2015. gada 22. maijā vērsos pie Latvijas Republikas Ministru prezidentes L.Straujumas kundzes, Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas, Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas ar lūgumu pārskatīt Tiesībsarga biroja darbinieku (turpmāk – Biroja) un tiesībsarga atlīdzības sistēmu un rast iespēju saņemt likumā noteiktās sociālās garantijas. Īpaši uzsvēru, ka Biroja **darbinieku atalgojums būtiski atpaliek no līdzīga atalgojuma veicamo pienākumu un atbildības ziņā citās valsts institūcijās.**

Piemēram, Biroja juriskonsultam noteikts atalgojums robežās no 700 līdz 1174 EUR, salīdzinoši jurista amatam Finanšu ministrijā - no 1039 līdz 1125 EUR, Satiksmes ministrijā - no 1355 līdz 1382 EUR, Valsts kancelejā - no 850 līdz 2277 EUR, (vidēji 1647,45 EUR), bet līdzvērtīgam amatam funkciju ziņā Saeimas Juridiskajā birojā - no 1584 līdz 2264 EUR. Struktūrvienību vadītājiem birojā noteikts atalgojums no 966 līdz 1647 EUR, bet līdzvērtīgam amatam funkciju ziņā, piemēram, Tieslietu ministrijas departamentu direktoram – no 1544 līdz 1917 EUR.

Ministru kabinets 2015. gada 6. jūlijā atbildes vēstulē norāda, ka atalgojuma sistēmas pārskatīšana, kas rada ietekmi un valsts budžetu, ir detalizēti izvērtējama un ekonomiski pamatojama, lai nodrošinātu vienlīdzīgu pieeju pret visās nozarēs nodarbinātajiem. No tā varu izdarīt secinājumu, ka **šobrīd netiek ņemti vērā mani argumenti, kas acīmredzami norāda uz ilgstoši pastāvošo nevienlīdzīgo pieeju atlīdzības fondu noteikšanā valsts institūcijām un nevēlēšanos stiprināt Tiesībsarga biroja kapacitāti.**

Vēršu Saeimas deputātu uzmanību, ka, lai nodrošinātu Biroja darbinieku atlīdzību līdzvērtīgu līdzīgiem amatiem valsts iestādēs un nodrošinātu sociālo garantiju minimumu saskaņā ar Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā (turpmāk tekstā – Atlīdzības likums) noteikto ir nepieciešams papildu finansējums atlīdzībai 210,9 tūkst. EUR apmērā. Biroja juriskonsultiem algas tiku palielinātas par 20 - 30 %, tā nodrošinot samērojamu atlīdzību līdzvērtīgiem amatiem.

Atkārtoti atzīmēju, ka vairākas starptautiskās organizācijas, tai skaitā ANO Augstā Cilvēktiesību komisāra Nacionālo cilvēktiesību aizsardzības institūciju

Starptautiskās koordinēšanas komitejas Akreditācijas apakškomiteja¹, Latvijas Republikas tiesībsarga akreditācijas procesā 2015.gada 25. martā ir norādījusi uz adekvāta finansējuma nepieciešamību no valsts, kam kā minimums vajadzētu nodrošināt, lai algas un sociālās garantijas tiesībsarga institūcijas darbiniekiem pielīdzinātu citu valsts institūciju darbinieku, kuri veic līdzīgus uzdevumus, atalgojumam un garantijām².

Visbeidzot vēršu uzmanību uz nekonkurētspējīgo atalgojumu tiesībsargam. Saskaņā ar Atlīdzības likuma 6. panta otrā daļas 5.punktu tiesībsargam mēnešalgu nosaka, mēneša vidējās darba samaksas apmēram piemērojot koeficientu – 3,41. Uz šo brīdi tiesībsarga mēnešalga ir 2442 EUR. Līdzvērtīga mēnešalga noteikta, piemēram, Valsts Kancelejas departamenta vadītāja vietniekam vai palīgam starptautiskajos jautājumos (2441 EUR)³. Savukārt, raugoties uz valsts amatpersonu mēnešalgu izmaksām, piemēram, nozares ministrijas - Tieslietu ministrijas, 2015. gada aprīlī amatpersonām izmaksāto atalgojumu, redzams, ka atsevišķiem departamenta direktoriem izmaksātā atlīdzība (bez atvaļinājuma naudas vai atvaļinājuma pabalstiem) ir no 1968 līdz pat 2263 EUR pēc nodokļu nomaksas⁴, kas attiecīgi ir ievērojami lielāka nekā tiesībsargam, kas ir 1738 EUR pēc nodokļu nomaksas.

Jāatzīmē, ka minētais neliecina par vienotiem atlīdzības principiem valsts institūcijās, turklāt **objektīvi un tikai taisnīgi būtu, ka tiesībsarga kā neatkarīga demokrātisko procesu auditora un uzrauga atlīdzība būtu vismaz pietuvināta valsts pārvaldes augstāko amatpersonu atlīdzībai nozares ministrijās.**

Ierosinu tiesībsarga mēnešalgas aprēķinam noteikt līdzīgu kārtību kā tiesu varas pārstāvjiem, piemērojot koeficientu, kāds noteikts Satversmes tiesas priekšsēdētājam, ievērojot, ka veicamās funkcijas un atbildība pēc apjoma un satura visvairāk pielīdzināma tieši šim amatam. Turklat šādā veidā tiktu nodrošināta arī atbilstība tiesību jomas amatu un atlīdzības hierarhijai.

Lai realizētu šādu iniciatīvu būtu nepieciešams izdarīt grozījumu Atlīdzības likumā, izslēdzot no 6. panta otrās daļas 5.punktu un papildinot likumu ar jaunu ar 6.³ pantu Tiesībsarga mēnešalga. Tiesībsarga atlīdzības un sociālo garantiju nodrošināšanai papildus nepieciešams finansējums 26 356 EUR apmērā, tajā skaitā atalgojumam 20 472 EUR.

Likumdevējam, Likuma par valsts budžeta 2016.gadam izstrādes procesa laikā, jo īpaši ir iespēja paust patiesu nostāju par tiesībsarga lomu cilvēka pamattiesību aizsardzībai Latvijā, pievēršot pietiekamu vērību izveidotās cilvēka pamattiesību aizsardzības institūcijas kapacitātes nodrošinājumam un neatkarības garantijām.

Ar cieņu

tiesībsargs

J. Jansons

I.Luste 67201410
I.Piljāne 67201401

¹ United Nations Human Rights office of the Hugh Commissioner International Coordinating Committe of National Institutions for the Promotion and Protection of Human Rights, Sub-Committe on Accreditation;

² 2015. gada 25. marta vēstule, pieejams: Tiesībsarga biroja lietvedībā;

³ Informācija par Valsts kancelejas amatpersonu un darbinieku mēnešalgas apmēru sadalījumu pa amatu grupām (bruto, euro), pieejams: http://www.mk.gov.lv/sites/default/files/editor/menesalgas_pa_amatu_grupam.pdf;

⁴ Tieslietu ministrijas amatpersonām izmaksātais atalgojums 2015.gada aprīlī, pieejams: <https://www.tm.gov.lv/lv/ministrija/budzets>;